

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în
Educație Artistică „Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"10" octombrie 2017

Curriculumul modular

S.06.O.032 Canto. Ansamblul vocal VI

Specialitatea

21510 Canto

Calificarea

265213 Artist vocalist

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

1. **Moscovciuc Natalia**, grad didactic doi, profesor, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.
2. **Margarit Natalia**, Maestru în Arte, profesor, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Gheorghe Perju
Gheorghe Perju

"10" octombrie 2017

Recenzenti:

1. **Cvasniuc Ivan**, Artist al Poporului, Maestru în Arte, Prof. Univ., solist al TNOB
2. **Costiuc Tatiana**, lector universitar, Maestru în Arte, solistă a Filarmonicii Naționale

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul Național al Învățământului Profesional Tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	4
III. Competențele profesionale specifice disciplinei.....	5
IV. Administrarea disciplinei.....	5
V. Unitățile de învățare	5
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	7
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	7
VIII. Lucrările practice recomandate	8
IX. Sugestii metodologice	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	9
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	9
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	9

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul modular *Canto academic. Ansamblul vocal VI* este un document normativ și obligatoriu pentru realizarea procesului de pregătire în învățământul profesional tehnic postsecundar, profil artistic, specializarea muzică pentru formarea viitorilor muzicieni.

Funcțiile Curriculumului. Funcțiile de bază ale Curriculumului sunt:

- act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- orientare a procesului educațional spre formare de competențe la elevi;
- pregătirea de specialitate a elevilor.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- membrilor comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Procesul educațional se desfășoară în scopul pregătirii și perfecționării viitorilor interpreți vocali. Baza studiului este aceea clasică în formarea artistului cântăreț și constă în pregătirea muzicală (teoretică și practică):

- însușirea unei temeinici tehnici vocale corespunzătoare cerințelor;
- însușirea unui repertoriu variat și bogat în conținut, corespunzător sarcinilor educative și exigențelor artistice actuale;
- organizarea de mici formații (duete, terțete, cvartete, grupuri vocale) în vederea formării deprinderilor și gustului de a cânta în ansamblu.

Indiferent de genul de muzică abordat, elevii trebuie să-și însușească temeinic, prin exerciții permanente următoarele cunoștințe: respirația costo-diafragmatică, lejeritatea mușchilor faciali, ai gâtului și maxilarului precum și stăpânirea mușchiului limbii în timpul cântului, emisia corectă a vocalelor și consoanelor, frazarea, dicția, intonația justă, expresivă, omogenă etc.

Unitățile de curs ce în mod obligatoriu trebuie certificate până la demararea procesului de instruire la modulul în cauză: teoria elementară a muzicii.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

În învățământul profesional tehnic postsecundar, profil artistic, specializarea muzică, studiul disciplinei *Canto academic. Ansamblu vocal VI* reprezintă una dintre disciplinele importante pentru formarea viitorilor muzicieni, optimizarea și eficientizarea sistemului de pregătire artistică de specialitate. De asemenea, prin această ofertă educațională este posibilă conturarea traseelor individuale de evoluție profesională a elevilor, prin adaptarea

repertoriilor și a modalităților de abordare a acestora la particularitățile intelectuale și afective ale elevilor. Cântul vocal ca formă, modalitate de cunoaștere a artei muzicale presupune trăire și interpretare în spirit creativ, artistic, exprimarea diverselor stări, sentimente, capacitatea de a pătrunde în sfera imagistică, în conținutul mesajului muzicii, ceea ce necesită o pregătire specială a viitorului interpret. Această pregătire este posibilă doar în cadrul simbiozei disciplinelor vocal-ansamblu (canto, ansamblu), muzical-teoretice (teorie, solfegii, istoria muzicii, armonie, teoria formelor), interpretării la instrument. Arta de a cânta vocal educă și dezvoltă o serie de procese psiho-intelectuale cum ar fi: gândirea, memoria, atenția, afectivitatea, voința, imaginația, creativitatea, spiritul de ordine și disciplină, punctualitatea.

III. Competențele profesionale specifice modului

- CS1. Cunoașterea noțiunilor specifice obiectului de studiu al artei vocale;
- CS2. Formarea deprinderilor de respirație costo-diafragmatică în timpul cântului;
- CS3. Formarea deprinderilor de emisia vocală;
- CS4. Aplicarea funcțională a aparatului fonator și a procesului de emisie vocală;
- CS5. Demonstrarea tehnicii vocale avansate în interpretarea vocalizelor;
- CS6. Interpretarea pieselor clasice;
- CS7. Modelarea frazei muzicale în procesul interpretării cu aplicarea mijloacelor de exprimare: staccato și legato;
- CS8. Interpretarea creațiilor vocale cu aplicarea diverselor nuanțe dinamice.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
VI	60	---	30	30	Concert academic; Examen de Bacalaureat	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Bazele anatomo-fiziologice ale aparatului vocal		
UC1. Aplicarea/ Recunoașterea aparatului fonator și a procesului de emisie vocală.	1.1 Noțiuni generale despre vocea umană; 1.2 Vocile feminine; 1.3 Vocile bărbătești; 1.4 Aspecte anatomo funcționale ale aparatului vocal; 1.5. Emisia și rezonanța vocală; 1.6. Respirația și tipurile ei; 1.7. Ținuta corpului în cânt; 1.8. Igiena vocală.	A1. Perceperea însușirii vocii umane; A2. Diferențierea noțiunilor de întindere, registru și ambitus; A3. Diferențierea noțiunilor de înălțime, intensitate, timbru; A4. Diferențierea categoriilor de voci.

2. Procedee tehnice de interpretare vocală		
UC2. Demonstrarea/Definirea și aplicarea elementelor de bază a tehnicii vocale.	2.1 Aparatul fonator; 2.2. Respirația în timpul cântului; 2.3 Gimnastica respiratorie; 2.4 Emisia vocală; 2.5 Impostarea sunetului.	A5. Aplică poziția corectă a corpului în timpul cântului; A6. Execută exerciții de antrenare a mușchilor faciali; A7. Execută exerciții de respirație costo-diafragmatică; A8. Exerciții pentru stăpânirea mușchiului limbii în timpul cântului; A9. Execută exerciții melodice; A10. Interpretează vocalize; A11. Emisia corectă a vocalelor și consoanelor; A12. Execută desenul ritmic al lucrărilor; A13. Intonează linia melodică.
3. Inițiere în interpretarea vocalizelor		
UC3. Interpretarea expresivă a vocalizelor de complexitate redusă.	3.1 Pregătirea aparatului vocal pentru interpretare; 3.2 Etapele de studiere a vocalizelor; 3.3 Stabilirea și depășirea dificultăților de interpretare; 3.4 Interpretarea vocalizei.	A14. Analiza succintă a demersului muzical al vocalizei; A15. Distingerea părților și a frazelor vocalizei; A16. Descifrarea vocalizei; A17. Cântarea vocalizei pe diferite vocale; A18. Vocalizarea sunetelor ținând cont de dinamica și modulul de conducere a sunetului proprie vocalizei; A19. Cântarea pasajelor de teșitură cu dificultate sporită; A20. Interpretarea propriu-zisă a vocalizei; A21. Evaluarea interpretării vocalizei.
4. Piese vocale de proporții mici și interpretarea lor		
UC4. Interpretarea expresivă a pieselor de proporții mici (legato, staccato).	4.1 Noțiune de miniatură vocală; 4.2 Miniatura și Genurile muzicale vocale; 4.3 Adnotarea muzical-teoretică a miniaturii; 4.4 Studierea textului muzical-literar al miniaturilor (cântece de leagăn, piese vocale simple); 4.5 Interpretarea propriu-zisă a pieselor; 4.6. Structura pieselor studiate; 4.7. Planul interpretativ; 4.8. Textul literar.	A22. Definirea miniaturii vocale și a genurilor muzicale proprii miniaturii vocale; A23. Adnotarea miniaturii: prezentarea istorico-estetică; elementele de muzical-teoretice și de structură; plan interpretativ; A24. Descifrarea miniaturii; A25. Solfegierea și cântarea piesei pe diferite vocale; A26. Cântarea cu text literar a piesei; A27. Prelucrarea pasajelor de teșitură și cu dificultate sporită; A28. Cântarea pasajelor muzicale în raport cu nuanțele dinamice și elementele de expresivitate (legato, staccato) specifice, caracterul creației și tempoul; A29. Crearea mentală a concepției de interpretare; A30. Interpretarea piesei ținând cont de concepția de interpretare prestabilită de aplicarea corectă a respirației pe parcursul creației muzicale;

		A31. Evaluarea interpretării.
5. Procedee artistice simple de interpretare vocală		
UC5. Definirea și aplicarea celor mai simple procedee artistice (nuanțe dinamice).	5.1 Noțiuni de frază muzicală; 5.2 Componentele formative ale frazei vocale; 5.3 Modalități de conducere a sunetelor în fraza vocală; 5.4 Nuanțele dinamice în interpretarea vocală; 5.5 Dicția - ca mijloc de expresivitate; 5.6. Tehnica vocală și exerciții de aplicare.	A32. Definirea frazei muzicale; A33. Descrierea părților constitutive ale frazei; A34. Realizarea importanței frazării pentru expunerea imaginii artistice; A35. Frazarea propriu-zisă în piesele aflate în studiu; A36. Aplicarea <i>legato</i> ca și modalitatea de conducere de bază în arta cântului vocal; A37. Descrierea nuanțelor dinamice conform tipurilor; A38. Cântarea frazelor muzicale din piesele studiate cu aplicarea nuanțelor dinamice corespunzătoare; A39. Definirea noțiunii de <i>dicție</i> ; A40. Articulația vocalelor și pronunțarea scurtă a consoanelor; A41. Interpretarea afectivă a pieselor vocale.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Total
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	<i>Vocea umană</i>	20	---	10	10
2.	<i>Procedee tehnice de interpretare vocală</i>	20	---	10	10
3.	<i>Elemente de limbaj muzical</i>	20	---	10	10
	Total	60	---	30	30

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produce de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Vocea umană			
1.1. Noțiuni generale despre vocea umană.	1.1 Informație selectă.	Prezentări, comunicări.	Săptămâna 1, 2
2. Respirația în timpul cântului			
2.1. Gimnastica respiratorie.	2.1. Aplicarea gimnasticii respiratorii.	Demonstrarea, executarea.	Permanent
3. Elemente de limbaj muzical			
3.1. Procedee de dezvoltare a aparatului vocal în lucrările studiate.	3.1. Intonarea melodiei respectând metro-ritmul.	Demonstrarea, executarea.	Permanent

VIII. Lucrările practice recomandate

Concert academic:

1. Vocaliză;
2. Lied universal.

Examen de Bacalaureat:

1. Arie preclasică;
2. Arie clasică;
3. Lied universal;
4. Lied românesc;
5. Ansamblu vocal.

IX. Sugestii metodologice

Fondul de cultură muzicală, modalitățile de lucru specifice, face din disciplina *Canto academic. Ansamblu vocal VI* o activitate prin care elevul (individul) își lărgeste orizontul cultural și conștientizează rolul său ca parte dintr-un grup. Totodată, activitatea de cânt sporește posibilitatea de a activa ulterior într-o zonă a socialului la care accesul este rezervat unei anumite categorii, și anume acelea de interpret într-o formație profesionistă. În vederea realizării pe deplin a progresului în învățare, disciplinei *Canto academic. Ansamblu vocal VI* îi sunt necesare și studiul suplimentar, pe lângă orele programate în plan, în vederea pregătirii pentru concerte și a obținerii performanței.

Selectarea repertoriului trebuie să se realizeze adecvat situației. Pregătirea elevilor pentru acest tip de activitate prin diferite exerciții de tehnică vocală (având grijă totuși de calitatea foarte fragilă a vocii) reprezintă primul pas – și fundamentul formării vocii. Aceasta se desfășoară, obligatoriu, prin exerciții de respirație, emisie, vocalize, prin exerciții pentru educarea auzului în ansamblu, astfel încât o voce individuală să se integreze în ansamblul de voci. Această activitate se va efectua la fiecare oră, dar și prin studiul individual. Repertoriul anual trebuie să cuprindă lucrări diverse ca tematică, stil și modalitate de interpretare:

- cu acompaniament instrumental;
- cu tematică religioasă și laică;
- din toate epocile stilistice – de la Renaștere la creația contemporană;
- din creația națională și universală;
- din folclorul autohton și internațional;
- din creația de divertisment.

Repertoriul propus va cuprinde piese accesibile nivelului de pregătire al elevilor, dar și lucrări de o dificultate sporită, ce se impun a fi studiate pe toată durata anului școlar în vederea susținerii unor concerte ocazionale și nu numai.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Pornind de la caracterul practic al Curriculumului modular, evaluarea va viza aspectele ce țin activitățile specifice ansamblului vocal, în evaluarea elevilor se va apela cu predilecție la observarea continuă și sistematică a acestora în cadrul ansamblului. Se folosesc inclusiv formele de evaluare sumativă a manifestărilor artistice colective – examene, concerte.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Cerințe față de sălile de curs:

- pian pentru acompaniament,
- oglindă,
- pupitru.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Subiecte teoretice

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Botez, D. D. <i>Tratat de cânt și dirijat coral</i> . Vol. I, București: Editura muzicală, 1982.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
2.	Costrîțchi, M. <i>Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățământul liceal. Canto academic</i> . Chișinău, 2008. 119 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
3.	Gagim, I. <i>Dicționar de muzică</i> . Chișinău: Știința, 2008. 210 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
4.	Pinghireac, E. <i>Arta cântului vocal</i> . București: Editura fundației „România de mâine”, 1999.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
5.	Rusu, A. <i>Tehnica și virtuozitatea solistică condiții necesare interpretării vocale</i> . Cluj-Napoca: MediaMusica, 2006. 122 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	

Repertoriu

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Vdovicenco, J. Vdovicenco, V. <i>Catalog de repertoriu</i> . Chișinău: „Cu drag”, 2012. 420 p.	Bibliotecile personale a prof. CEEA „Ștefan Neaga”	
2.	Фуки, С., Фортунатова, К. <i>Хрестоматия вокально-педагогического репертуара для сопрано</i> . Музыкальное училище I-II курсы. Москва: Музыка, 1966.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
3.	<i>Хрестоматия вокально-педагогического репертуара для баритона и баса</i> . Музыкальное училище I-II курсы. Москва: Музыка, 1966.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
4.	Абт Ф. <i>Школа пения. Избранные упражнения для голоса и фортепьяно</i> . Москва: Государственное музыкальное издательство, 1960.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	

5.	Concone Dj. <i>50 vocalize pentru diferite tipuri de voci.</i> București, 1988.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	
6.	Delion P. <i>Metodica muzicii vocale.</i> Iași: Conservatorul „George Enescu”, 1979.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	